

Príbeh rodiny Kováčovcov – život pred rokom 1989

Rodina Kováčovcov žila v malom meste na východnom Slovensku. Otec, pán Kováč, pracoval ako robotník v továrni na výrobu súčiastok. Mama bola učiteľka na základnej škole. Mali dve deti – Petra (13) a Martinu (8).

Ich život navonok pôsobil pokojne. Každý deň išli do práce a do školy, cez víkendy navštevovali starých rodičov. No niektoré veci boli iné, ako ich poznáme dnes.

V televízii videli každý deň správy, ktoré ukazovali len to, čo bolo „povolené“. Keď sa otec raz doma rozčúľil, že v obchode zasa nemajú mäso a všetko ide „do Prahy“, mama mu hneď povedala: „Ticho, deti počúvajú. A čo keď to niekde povedia?“ Vtedy si Peter prvýkrát uvedomil, že nie všetko sa môže hovoriť nahlas.

Ich sused pán Malík mal doma veľa zakázaných kníh. Raz ich ukázal otcovi. O niekoľko dní nato zmizol. Niekoľko ľudí ho udal. Ľudia sa báli – nie len cudzích, ale aj svojich kolegov, susedov, dokonca príbuzných. Nikto si nemohol byť istý, kto donáša ŠtB.

Martina raz v škole povedala, že sa jej rodičia doma smiali z prezidenta. Učiteľka sa prestala usmievať a zavolať si mamu do školy. Doma bola odvtedy dlhá prednáška o tom, že „doma je doma, škola je škola“ a že „niektoré veci sa nehovoria nahlas, nikdy!“.

Kováčovci nežili zle – ale nežili slobodne. Žili tak, aby sa príliš nevyskakovali, aby ich nik nepočul, aby neprovokovali. Až v novembri 1989 sa v televízii objavili správy, ktoré zneli inak. Ľudia protestovali, štrngali kľúčmi a volali po slobode. Peter to sledoval s otvorenými ústami. Po prvýkrát pocítil, že sa niečo mení – a že už nebude musieť doma šepkať.

Otázky na porozumenie:

1. Prečo sa pán Kováč bál nahlas hovoriť o svojom názore?
2. Aký pocit mala rodina, keď zmizol sused pán Malík?
3. Prečo bola mama nahnevaná, keď Martina povedala v škole, čo počula doma?
4. Čo znamenalo „žiť“, aby si si dal pozor, kto ťa počuje

Príbeh rodiny Kováčovcov – život po roku 1989

Po Nežnej revolúcii sa život rodiny Kováčovcov postupne menil. V meste boli všade plagáty s nápismi „**Máme holé ruky**“ a „**Slobodu si nedáme!**“. Peter mal už 14 rokov a celú zmenu vnímal veľmi intenzívne.

Otec Kováč už nemusel byť členom strany, aby mohol robiť vedúceho zmeny vo fabrike. Mama na škole mohla prvýkrát učiť o tom, čo sa stalo v rokoch 1968 a 1956. Učebnice sa menili a do knižnice pribúdali nové knihy. A tentokrát – **nikto ich necenzuroval**.

Na ulici bolo cítiť **novú energiu** – vznikali nové noviny, do mesta prišiel nový starosta, ľudia sa zapájali do diskusií a komunít. V televízii sa zrazu objavili aj iné názory a relácie, kde sa diskutovalo. Peter raz povedal, že sa mu nepáči premiér – a mama sa len usmiala: „**To je v poriadku, teraz to môžeš povedať.**“

Martina, teraz už dvanásťročná, napísala do školského časopisu článok o tom, ako jej starý otec sedel vo väzení za to, že chcel slobodu. **Nikto jej ten článok nevymazal**. Dokonca ho pochválil aj učiteľ slovenčiny.

Rodina stále žila skromne – ale **cítili, že sú konečne slobodní**. Nebolo všetko ideálne – v obchodoch sa ešte zháňalo, niektorí ľudia prišli o prácu, objavili sa aj podvody. Ale **ľudia mohli hovoriť, čo si myslia, cestovať a vyberať si**. Aj Peter si povedal: „Takto chcem raz žiť aj ja – slobodne, nie potichu.“

Otázky na porozumenie a diskusiu:

1. Čo sa v živote rodiny Kováčovcov zmenilo po roku 1989?
2. Ako sa zmenilo školstvo a médiá po páde totality?
3. Čo bolo pre rodinu dôležitejšie – bohatstvo alebo sloboda?
4. Čo si ty vážiš najviac na živote v demokracii?